

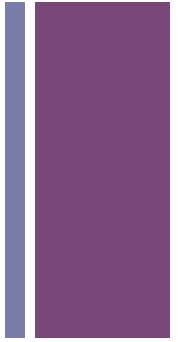
Λογοτεχνία Γ' Λυκείου

Νέες προ(σ)κλήσεις: Φάκελος υλικού-Δίκτυα κειμένων

Ανδρέας Γαλανός ΠΕ02 - 2^ο Γ/Σ Χαλκηδόνας
ΜΔΣ Νεοελληνικής Φιλολογίας

Η λογοτεχνία ως λόγος για τον κόσμο

Οι μαθητές ιχνηλατούν τους κόσμους των λογοτεχνικών αναπαραστάσεων μέσα από τη λογοτεχνική γλώσσα, διαλέγονται με τα νοήματα και τις αξίες τους, μαθαίνουν να αποδέχονται την πολλαπλότητα των εκδοχών τους, ανανεώνοντας τη ζωή των κειμένων και ανοίγοντας δρόμους για τον αυτοπροσδιορισμό τους.

Όλες οι προηγούμενες θεωρητικές παραδοχές (γραμματολογική, ιστορική, αισθητική, πολιτισμική, κτλ) εξακολουθούν να αποτελούν παρακαταθήκες εργαλείων.

Στόχοι

- να αποκτήσουν αναγνωστικές δεξιότητες, ώστε να αξιοποιούν συνδυαστικά έναν αριθμό ενδοκειμενικών και εξωκειμενικών στοιχείων, για να ιχνηλατούν με μεγαλύτερη επάρκεια το νοηματικό υπόστρωμα των κειμένων
- να θέτουν κρίσιμα για εκείνους/εκείνες ερωτήματα/θέματα συζήτησης σχετικά με τα ζητήματα που πραγματεύονται τα κείμενα
- να διαπραγματεύονται τις υποθέσεις τους στο πλαίσιο μιας αναγνωστικής/ερμηνευτικής κοινότητας

ερμηνευτική ανάγνωση

- Δραστηριότητα πολλαπλών και διαφορετικών αναγνώσεων του κειμένου
- Συνδυάζει τις ιστορικο-πολιτισμικές και κοινωνικο-πολιτικές συνιστώσες του κειμένου με αυτές του/της εκάστοτε αναγνώστη/τριας
- Άνοιχτή δραστηριότητα και όχι κλειστή και σχολαστική αναζήτηση κρυμμένων νοημάτων
- Επικαιροποιημένη ανάγνωση

διαλογικότητα

Οι μαθητές/-τριες διαλέγονται με τα κείμενα

Οι μαθητές/-τριες διαλέγονται μεταξύ τους

Τα κείμενα διαλέγονται μεταξύ τους

Δίκτυα κειμένων

- κείμενα που θέτουν κοινά ερωτήματα σε άλλα κοινωνικο-ιστορικά συμφραζόμενα, σε άλλο είδος ή με διαφορετική αισθητική και να δίνουν διαφορετικές απαντήσεις
- ένα δίκτυο θα μπορούσε να έχει ως κέντρο και κάποιο λογοτεχνικό μοτίβο
- μπορούν να κλιμακώνονται από μια συνεξέταση σύντομων κειμένων στη διάρκεια δύο διδακτικών ωρών μέχρι τη δημιουργία μικρών σχεδίων δράσης
- δεν αποτελούν παράλληλα κείμενα που δορυφορούν γύρω από ένα αρχικό

Κριτήρια επιλογής κειμένων

η λογοτεχνική αξία τους

η ανάδειξη ενδιαφέροντων ερωτημάτων

η ίση περίπου αναλογία πεζών και ποιητικών κειμένων, παλαιών και σύγχρονων, ελληνικών και μεταφρασμένων

κείμενα ειδολογικής και υφολογικής ποικιλίας και διαφορετικής οπτικής πάνω στο ερώτημα

Επιλογή κειμένων

Από τα
υπάρχοντα
σχολικά
ανθολόγια
του
Λυκείου

Κείμενα Νεοελληνικής
Λογοτεχνίας Α', Β', Γ' τεύχος

Νεοελληνική Λογοτεχνία (το
παλιό βιβλίο της κατεύθυνσης)

Φάκελος υλικού - Δίκτυα
κειμένων

Νεότερη Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία

Επιλογή κειμένων

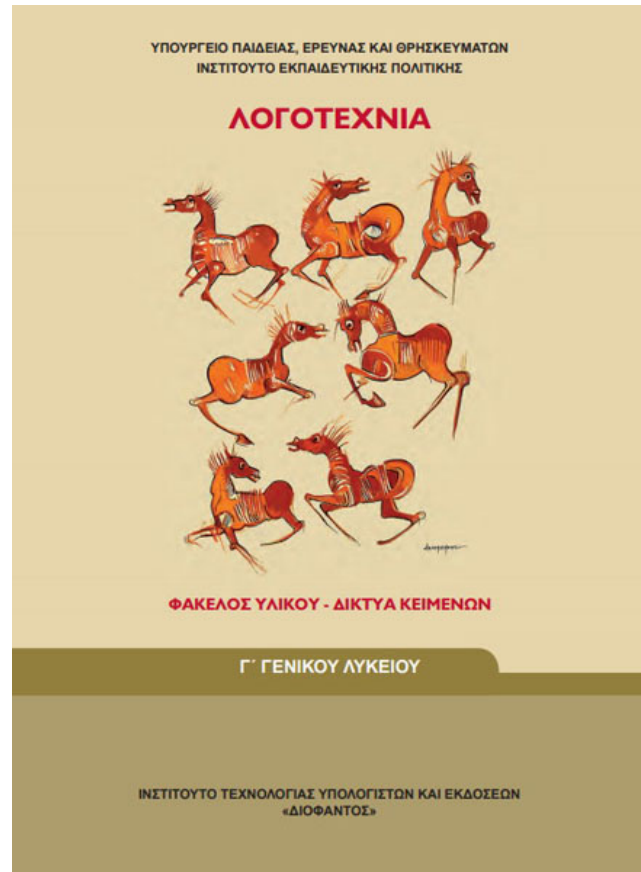
Από
έγκριτες
πηγές

www.snhell.gr

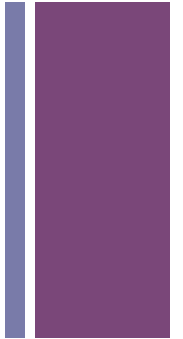
<http://politropi.greek-language.gr>

<http://proteas.greek-language.gr/>

Φάκελος υλικού-Δίκτυα κειμένων

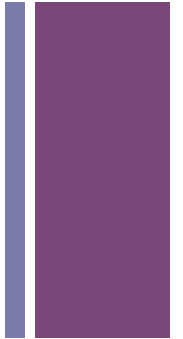

+ Περιεχόμενα

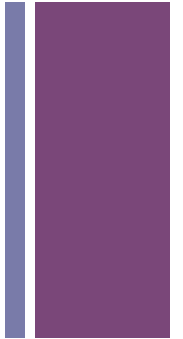
- 1^ο δίκτυο κειμένων: «Όταν θέλεις να φύγεις...» 17 κείμενα
- 2^ο δίκτυο κειμένων: «Ανατομία ενός εγκλήματος» 14 κείμενα
- 3^ο δίκτυο κειμένων: «Βίοι ελάσσονες» 19 κείμενα
- Γλωσσάρι όρων
- Εργοβιογραφική πλαισίωση
- Βιβλιογραφικές πηγές κειμένων

+ Χαρακτηριστικά

- Κείμενα διαφόρων ειδών (ποιήματα, διηγήματα, νουβέλες, στίχοι τραγουδιών, θεατρικά έργα)
- Ελληνικά και ξένα
- Περιλαμβάνονται και μερικά πολύ πρόσφατα κείμενα
- Συνοδεύονται από προτάσεις για εκτενέστερα κείμενα και κινηματογραφικές ταινίες
- Εικονογράφηση που συνομιλεί με τα κείμενα

+ Φάκελος εκπαιδευτικού

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

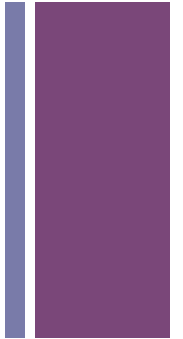

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΦΑΚΕΛΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

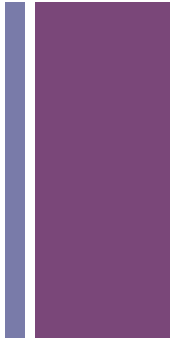
Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
«ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

+ Για κάθε δίκτυο

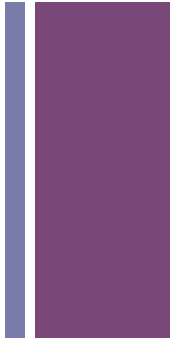
- Συλλογιστική του δικτύου
- Εργαλεία που μπορεί να αξιοποιήσει ο/η εκπαιδευτικός για την εμπάθυνση του διαλόγου
- Παραδείγματα ερωτήσεων
- Ενδεικτικές δραστηριότητες
- Χρήσιμοι σύνδεσμοι

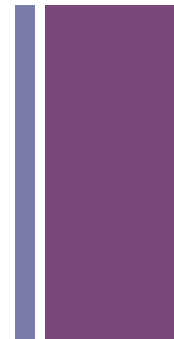
ΔΙΚΤΥΟ 1^ο «Όταν θέλεις να φύγεις...»

Η επιθυμία ή η ανάγκη για φυγή, ο φόβος για τη φυγή, οι αναστολές και τα διλήμματα, η εκπλήρωση ή η μη εκπλήρωσή της, συνιστούν πολύπλευρες και πολύσημες «ανθρώπινες καταστάσεις», που αποτυπώθηκαν πολλαπλά στον λογοτεχνικό λόγο. Οι καταστάσεις αυτές, καθώς και οι λογοτεχνικές τους αναπαραστάσεις, είναι συχνά ιστορικά προσδιορισμένες. Ποιος δεν θέλησε κάποτε «να φύγει» από κάτι; Από μια εμπειρία «αιχμαλωσίας» σε κάτι που δεν του ταιριάζει πια; από μια σχέση· έναν τρόπο ζωής· μια ιδεολογική δέσμευση· από τη φτώχεια ή τη στενότητα ενός τόπου που τον διώχνει προς τους απλόκωρους ορίζοντες του κόσμου, ορίζοντες που τόσα υπόσχονται; Ή, και από τον ίδιο του τον εαυτό. Από συνήθειες, εξαρτήσεις, αδράνειες, πάθη ... από ό,τι αρχίζει να βιώνει ως τα δεσμά του.

+ ερωτήματα

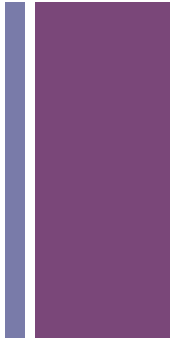
- Γιατί κάποιος/κάποια θέλει να φύγει;
- Από τι θέλει να φύγει;
- Όταν κάποιος/κάποια θέλει να φύγει, ξέρει πού θέλει να πάει;
- Γιατί φοβάται να φύγει, ενώ το θέλει;
- Τι χρειάζεται για να φύγει;
- Είναι η φυγή λύση; Πότε; Σε τι;
- Πώς νιώθει κάποιος/κάποια που από φόβο δεν τόλμησε να φύγει;
- Γιατί κάποιος/κάποια δεν συναισθάνεται ότι κατά βάθος θέλει να φύγει;
- Τι χαρακτήρα παίρνει η φυγή, όταν κάποιος «αναγκάζεται» να φύγει;
- Μπορεί η διάθεση για φυγή να είναι ατέρμων;

ΔΙΚΤΥΟ 2^ο «Ανατομία ενός εγκλήματος»

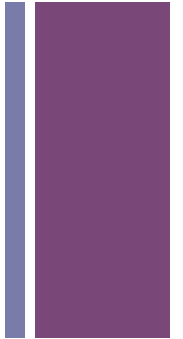
Στις Δέκα εντολές η έβδομη είναι το «Ου φονεύσεις» και απαγορεύει την αφαίρεση της ζωής του άλλου οριοθετώντας το Εγώ και το Εσύ και επιβάλλοντας παράλληλα την ισότιμη αξία της ζωής του Εαυτού και του Άλλου. Την ισοτιμία αυτή αλλά και τα όρια ταυτότητας-ετερότητας διαρρηγνύει η πράξη του φόνου που φέρνει την απώλεια της ζωής αλλά και την αναμέτρηση του Εγώ με τον ίδιο τον εαυτό του. Ο φόνος βέβαια καθώς παρουσιάζεται σε διάφορες εκφάνσεις, με διαφορετικά αίτια και υπό διαφορετικές συνθήκες είναι δυνατόν να εγείρει ποικίλα ηθικά ερωτήματα (π.χ. σε ποιο βαθμό συνιστά δίκαιη τιμωρία ο φόνος ενός φαύλου ατόμου όπως η γριά τοκογλύφος στο Έγκλημα και Τιμωρία ή ο διεφθαρμένος δικαστής στην ταινία *Irrational Man* του Woody Allen).

+ ερωτήματα

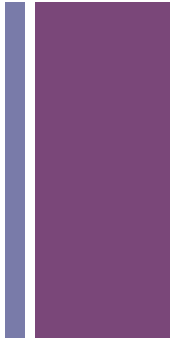
- Γιατί σκοτώνει κανείς; Ποια είναι τα κίνητρα και οι αιτίες ενός φόνου;
- Διαφοροποιούνται οι αιτίες ανάλογα με το φύλο του δράστη;
- Είναι μόνον ο εγκληματίας υπεύθυνος για τις πράξεις του; Σε ποιον βαθμό;
- Πώς σχετίζονται οι εκάστοτε κοινωνικές συνθήκες με ένα συγκεκριμένο έγκλημα;
- Ποιες οι επιπτώσεις ενός φόνου στα άμεσα εμπλεκόμενα άτομα και στον κοινωνικό τους περίγυρο;
- Μόνο οι νόμοι τιμωρούν τον φονιά; Πώς βλέπει ο ίδιος την πράξη του και τον εαυτό του;

- Πώς αντιμετωπίζεται η αυτοδικία;
- Υπάρχει συγχώρεση για τον δολοφόνο;
- Πώς σχετίζεται το έγκλημα με την καλλιτεχνική δημιουργία;
- Με ποιους εκφραστικούς τρόπους αποδίδεται το έγκλημα στην τέχνη;

ΔΙΚΤΥΟ 3^ο «Βίοι ελάσσονες»

Ανθρώπινοι χαρακτήρες που φεύγουν χωρίς ίχνη από μπροστά μας, ταπεινοί, αδικαίωτοι, ενίοτε και θυμωμένοι. Η ασυνήθης «ξενάγηση» του ποιήματος της Δήμητρας Χριστοδούλου προκάλεσε μια διαδρομή που συνεχίστηκε και μετά το τέλος του ποιήματος σε άλλους «ελάσσονες» χαρακτήρες, που πάντα όμως γεννούν νέα ερωτήματα, μας προσκαλούν να δούμε τον κόσμο με το βλέμμα τους και μας προκαλούν να πάρουμε θέση. Το συγκεκριμένο δίκτυο κειμένων είναι προϊόν της δικής μας περιήγησης σε «βίους ελάσσονες». Ωστόσο, εκπαιδευτικοί, μαθητές και μαθήτριες μπορούν να διαμορφώσουν το δικό τους δίκτυο διαλέγοντας τους χαρακτήρες με τους οποίους θέλουν να «συνομιλήσουν».

κατανόηση

ερμηνεία

αναστοχασμός

Εργασίες

- Ερμηνευτικό σχόλιο
- Δημιουργική γραφή
 - τροποποιήσεις/συμπληρώσεις στο αρχικό κείμενο
 - Αλλαγή στο είδος του κειμένου
 - Σύνθεση νέου κειμένου
- Σύγκριση λογοτεχνικού κειμένου με την κινηματογραφική του μεταφορά
- Δημιουργία πολυτροπικού κειμένου